N°. 301. 1849.

NEDERLANDSCHE STAATS-COURANT.

ZATERDAG 22 DECEMBER.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

's GRAVENHAGE, *den 21sten December.*

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van gisteren avond, is het wets-ontwerp tot vaststelling der middelen voor de dekking der staats-uitgaven van 1850 met 56 stemmen tegen ééne stem, die van den heer de Moraaz, aangenomen. Daarna is de Vergadering overgegaan tot de voortzetting der beraadslaging over het Vde hoofdstuk der begrooting van uitgaven (Binnenlandsche Zaken), waarvan, bij voortdurende ongesteldheid van den Minister van Binnenlandsche Zaken, de Minister van Justitie de verdediging op zich genomen heeft.

In de zitting van heden morgen heeft de Commissie van Rapporteurs voor de wets-ontwerpen tot verhooging der begrootingen van de departementen van Marine en Oorlog voor 1849 haar verslag daaromtrent uitgebragt. De beraadslaging daarover zal plaats hebben na afloop der discussien over de onderscheiden reeds aan de orde gestelde wets-ontwerpen. Daarna is de beraadslaging over het Vde hoofdstuk der begrooting vervolgd; zij zal heden avond ten half acht ure worden voortgezet. In dezelfde zitting is eene commissie benoemd tot onderzoek der geloofsbrieven van het nieuw benoemd lid uit het kiesdistrict Leyden, den heer de Fremery. Die Commissie, bestaande uit de heeren Mutsaers, Heemskerk en Slicher van Domburg, is uitgenoodigd om morgen ochtend haar verslag uit te brengen.

Aan de berigten, met de Overland-post ontvangen, ontleenen wij nog de volgende bijzonderheden:

Op het eiland Onrust zijn de werkzaamheden voorloopig gestaakt geworden, uit hoofde van de ongunstige verandering, welke in den laatsten tijd in den gezondheidstoestand aldaar is ontstaan. Binnen weinige dagen zijn aldaar overleden: de administrateur van Onrust, de luitenant ter zee der 1ste klasse, M. L. Moggenstorm, de opperschipper F. de Vries, en de onder-constructeur van der Staaij. De Europesche timmerlieden waren schier allen gevlugt en voor de op het eiland werkzaam zijnde forçats was slechts één van ziekte verschoond gebleven. Van het aldaar in reparatie liggend stoomschip *Bromo* is een 5otal officieren en manschappen in het hospitaal te Batavia opgenomen. Dit vaartuig, zoowel als de overige op Onrust in timmering liggende schepen, hadden dat eiland verlaten. Men vertrouwde dat eene verandering in de weêrsgesteldheid hieraan spoedig een einde zou maken.

Terwijl in de residentien Tagal en Japara op Java onder de inlandsche bevolking nog koortsen blijven heerschen, zijn de berigten omtrent den gezondheidstoestand op Amboina gunstiger; zijnde de ziekte aldaar in September beschouwd als geheel geweken. Ofschoon velen door de ziekte waren aangetast, hadden echter weinig sterfgevallen plaats gevonden.

Op Timor heerschten in Julij de kinderpokken.

Op den 5den October was ter reede van Batavia aangekomen H. B. M. fregat *Meander*, gevoerd door kapitein H. Keppel, van Singapore komende en bestemd om de bezetting van Port Essington (welke post werd ingetrokken) in te nemen, en naar Nieuw Zeeland te stevenen.

Den 8sten daaraanvolgende kwam mede ter reede van Batavia het Engelsch schroefstoomschip *Reynard*, gewapend met 11 stukken en bemand met 100 koppen, gekommandeerd wordende door Peter Cracrofd. Dit schip had Plymouth op den 5den Junij verlaten en was bestemd naar Singapore.

Op den 7den October was Z. M. stoomschip *Samarang* in het drijvend droogdok te Soerabaija gezet.

Door het gouvernement is een onderzoek bevolen naar de oorzaak van het ongeluk in de suiker-fabriek van den heer Spengler in de residentie Bezoekie. Volgens een voorloopig van de derwaarts gezonden commissie van deskundigen ontvangen rapport, moest het springen van den stoomketel worden toegeschreven aan gebrek aan water in denzelve, waarvan de sporen ten duidelijkste zigtbaar waren. De oorzaak van dit gebrek kon echter niet meer tot zekerheid worden gebragt.

Bij het gouvernement was een ontwerp van reglement in overweging, bestemd om zooveel doenlijk de onheilen voor te komen welke door onkunde en onvoorzigtigheid bij het bezigen van stoomwerktuigen kunnen ontstaan.

De adsistent-resident van Banjoewangie, jhr. T. van Capellen, belast met de uitwisseling der geratificeerde contracten met de vorsten op Bali, was overal door hen met onderscheiding ontvangen en verkeerde in de overtuiging, dat zij zouden trachten die overeenkomsten getrouw en opregtelijk na te komen.

Te Batavia zijn geruchten in omloop geweest, volgens welke de opvarenden van twee ter walvischvangst uitgeruste Amerikaansche schepen *Delta* en *Commander Preble* genaamd, het fort te Anjer zouden hebben aangerand, met doel, om drie hunner makkers, die zich binnen het fort in verzekerde bewaring bevonden, met geweld te bevrijden; men voegde er bij, dat de militaire kommandant te Anjer, bij den bevelhebber van het toen aldaar ter reede liggend Engelsch [illegible] Het onderzoek tot hetwelk deze zonderlinge geruchten aanleiding hebben gegeven, heeft het navolgende bekend doen worden.

Op zekeren ochtend waren twee matrozen van twee ter reede van Anjer liggende Amerikaansche walvischvangers in beschonken toestand voor de poort van het fort gekomen, en hadden den op schildwacht staanden inlandschen soldaat verzocht, om binnen het fort te worden toegelaten, die zulks weigerde op grond der hem gegeven consigne. De matrozen hadden zich toen met geweld eenen weg binnen het fort willen banen; hierop was eene worsteling ontstaan, doch die geëindigd was met de vlugt der matrozen, toen dezen van alle zijden militairen zagen toesnellen. Die matrozen waren kort daarna door eene daartoe uitgezondene patrouille opgevat, binnen het fort gebragt en op den volgenden dag naar scheepsgebruik, in tegenwoordigheid van de gezagvoerders der beide vaartuigen, afgestraft. Wel had zich op dien dag een groot gedeelte der opvarenden van beide schepen, gewapend met stokken en messen, naar den wal begeven, doch de noodige maatregelen waren genomen om geweld met geweld te keeren. De rust was dan ook geen oogenblik gestoord geworden. De matrozen waren, na hunne straf te hebben ondergaan, naar boord teruggezonden; en aan de gezagvoerders was de last gegeven, om hun scheepsvolk niet meer naar den wal te zenden. De inlandsche soldaat die op post stond en een Afrikaansche korporaal die het bevel had over de poortwacht, zijn streng gestraft voor de onvoldoende wijze waarop zij den moedwil dezer matrozen hadden te keer gegaan.

Met uitzondering van Palembang, verkeerden alle bezittingen in Nederlandsch Indie, in vrede.

De gisteren ontvangen Javasche couranten van de maand October jl. behelzen nog de volgende berigten:

» BATAVIA, 19 *October* 1849.

» Volgens berigten van Palembang, waren de onlangs derwaarts tot versterking gezondene troepen, na te Batoe Radja Ogan verzameld te zijn, den 11den September 1849 opgerukt naar Moeara Doea, alwaar zij den 20sten dier maand aangekomen zijn.

Op den 26sten September was de majoor der infanterie Hemmes met twee compagnien en eenig geschut opgetrokken tegen den versterkten bergrug Pematang Djening; drie herhaalde front-aanvallen waren echter vruchteloos gebleven om deze versterking te overmeesteren; zoo dat de troepen, hun doel niet kunnende bereiken, nog denzelfden dag naar Moeara Doea waren teruggekeerd; zijnde bij deze gelegenheid de majoor Hemmes en de kapitein Boelhouwer, benevens 8 Europeanen en 23 inlanders gewond; terwijl 4 inlandsche militairen zijn gesneuveld. Intusschen was die versterking op last van den resident door den controleur van den Bossche, vergezeld van 50 pradjoerits, omgetrokken, om in verband met den front-aanval te ageren; deze schijnen langer oponthoud op den weg te hebben ontmoet dan vermoed was; want de verschillende front-aanvallen, welke meer dan 3 uren hadden geduurd, waren reeds afgeslagen en de troepen op den terugtogt, toen deze omtrekkende magt achter de sterkte aankwam. Bij derzelver aankomst verliet de vijand terstond zijne stelling, welke slechts tegen eenen front-aanval bestemd was, en liet eene lilla en een stuk ijzeren geschut aan de pradjoerits achter.

Den 27sten deed de majoor Hemmes eene verkenning naar Bila-Bila, welke den 28sten, omstreeks 2 ure na den middag, werd herhaald; wanneer de controleur van den Bossche verzocht, die te mogen bijwonen: terwijl des avonds omstreeks half vijf ure werd ontvangen het berigt, dat die verkenning Bila-Bila genomen had. De voorwacht dier verkenning was tot het haar aangewezen punt genaderd, toen een ondernemend hoofd, de depatie Saoe Naga, die den controleur van den Bossche vergezelde, op eenigen afstand in gesprek raakte met iemand uit de vijandelijke bezetting. Al pratende naderde hij tot digt bij de op eene hoogte liggende sterkte, en bespeurende, dat dezelve weinig bezet was, had hij de stoutheid, dezelve te beklimmen. Binnen gekomen, verhaalde hij, dat de benting omgetrokken was en, het gevaar zijner stelling inziende, raadde hij de bezetting aan, zich op de vlugt te begeven. Intusschen werd hij door eenige inlanders gevolgd, die echter ook aangehouden werden; maar van wie één kort daarop ongemerkt ontkwam, en berigt gaf van het gebeurde, zoo mede dat de bezetting niet groot was. De controleur van den Bossche aarzelde toen geen oogenblik, om, door eenigen der zijnen vergezeld, zich insgelijks naar de sterkte te spoeden. Dit voorbeeld werd gevolgd, en aldra was dezelve in onze handen; zijnde slechts een inlander gekwetst door zijn eigen geweer, bij het beklimmen van den ladder, om in de benting te geraken. De bezetting ging, na een paar schoten gelost te hebben, op de vlugt.

Den 29sten werden verkenningen gedaan naar Pemangilan, door de gunstige gelegenheid van het terrein, door den vijand gekozen als de plaats, alwaar de heilige lilla bewaard werd, en welke, als rondom versterkt en moeijelijk te naderen zijnde, door de hoofden des lands bestemd was, om te worden verdedigd; ten einde zich aldaar het langst staande te houden.

In den nacht van den 30sten September op den 1sten October had

de vijand eene verrassing beproefd, welke, hoewel goed gemeend, niet gelukt is; terwijl aan de voorwacht slechts een bediende van eenen der officieren gewond werd.

Op den 1sten October was eene verkenning gedaan tusschen Pemangilan en de Selabong tot op den weg naar Koeripan; het terrein is slecht bevonden, loopende over scherpe met hout bewassene bergruggen, en Pemangilan zelf ligt 250 tot 300 voet hoog; alleen aan de westzijde, aan den voet der steilte, aanbiedende eene kleine vlakte met begroeide, niet bewerkte, rijstvelden.

Deze sterkte is echter den 3den October stormenderhand ingenomen, nadat de plaats den dag te voren, zonder gevolg, door werpgeschut was beschoten, met verlies van eenen gewonde; terwijl van de opstandelingen twee man in dezelve zijn afgemaakt: er waren vermeesterd verschillende lillas, welker getal nog niet kan worden opgegeven.

De majoor Hemmes had echter versterking aangevraagd bij den militairen kommandant, juist niet ten gevolge van het verlies aan dooden en gewonden als hoofdzakelijk ter vervanging van het groot aantal officieren en manschappen, hetwelk reeds wegens ziekte naar Palembang geëvacueerd is moeten worden.

De militaire kommandant van Palembang had alstoen besloten, zich persoonlijk naar Moeara Doea te begeven; aldaar eenige troepen te zamen te trekken uit Palembang, Tebing-tingie en Lahat, daaruit nog eene kleine kolonne te formeren, en die aan de troepen te velde ter versterking toe te voegen. Het verminderen van deze bezettingen had echter aanleiding gegeven tot een voorstel van den militairen kommandant te Palembang, om hem, door het zenden van nieuwe troepen, in de gelegenheid te stellen, om die bezettingen weder aan te vullen.

Aan dit voorstel zal worden voldaan door de zending van eene inlandsche compagnie van het 1ste bataillon, welke, binnen eenige dagen, aan boord van Zijner Majesteits stoomschip *Bromo*, naar Palembang zal worden overgevoerd."

» BALIE. — De bijeenkomst van den troonopvolger van Bangli, Dewa Gedee Agong, met den kommandant der redoute te Beliling, van welke reeds vroeger in de *Javasche Courant* melding is gemaakt, heeft op den 12den September plaats gehad. Met een aanzienlijk gevolg binnen de redoute gekomen, heeft Dewa Gedee Agong den kommandant bekend gemaakt met het voornemen zijns vaders, om Klonkong en Gianjar den oorlog aan te doen; naar de reden gevraagd, antwoordde hij dat onlangs een onderdaan van Bangli in twist met die van Gianjar, door dezen laatste van het leven was beroofd, en dat door die van Klonkong een patjol was ontvreemd. De Gedee Agong is indachtig gemaakt aan de noodlottige gevolgen welke een oorlog altijd na zich sleept, en welke in dit geval geenszins in verhouding zouden staan tot de aanleiding: hij heeft geantwoord dat Bangli sedert lang met beide rijken in onmin leefde, en zijn vader daaraan thans een einde wenschte te maken, doch dat daarvan zou worden afgezien, wanneer de kommandant dit noodig oordeelde; toen deze hem te kennen gaf, dat hij zulks, in het belang der bevolking van Beliling allezins wenschelijk achtte, heeft hij verklaard, dat dan ook vooreerst aan het voornemen, om Klonkong en Gianjar den oorlog aan te doen, geen gevolg zou worden gegeven."

» BATAVIA, 2 *October* 1849.

» Aan de hoofdcommissie van onderwijs is door de Regering opgedragen, haar te dienen van consideratien en advies omtrent de wenschelijkheid eener herziening der bestaande instructien voor het onderwijs hier te lande. Alvorens daaraan te voldoen, is een der leden van de hoofdcommissie met eene plaatselijke inspectie van de bestaande gouvernements- en particuliere schoolinrigtingen op Java belast geworden; en deze inspectie zal nu weldra geheel zijn afgeloopen. Voorloopige berigten hebben in het algemeen bevestigd, dat hier te lande de huisselijke opvoeding, vooral onder de mindere standen, erg verwaarloosd wordt, en dat de gewoonte der kinderen, om buiten de school bijna uitsluitend Maleisch te spreken, niet zonder algemeen werkende maatregelen overwonnen schijnt te kunnen worden. Het eenig afdoend middel daartegen is welligt het oprigten van bewaarscholen, overal waar de gemeente daartoe talrijk genoeg is. De daaromtrent bij de hoofdcommissie bestaande denkbeelden zijn uiteengezet in eene circulaire welke bij het tegenwoordig nummer der *Javasche Courant* wordt rondgezonden, en ook op andere wijze verspreid zal worden. De aandacht van ouders en begunstigers van het onderwijs wordt daarop gevestigd. Het is, volgens dat stuk, de wensch, dat notabelen zich in het algemeen belang vereenigen en door voorbeeld en medewerking de impulsie geven, welke tot de bereiking van het oogmerk kan leiden.

Te Batavia, Samarang en Soerabaija wordt gepoogd scholen daar te stellen voor vrouwelijke handwerken, of zoogenaamde naaischolen voor meisjes uit den burgerstand, welke de lagere scholen verlaten hebben; gelijk voor eenigen tijd te Makassar is daargesteld door de zorgen van den toenmaligen Gouverneur de Perez en diens echtgenoote.

De stadsschool te Batavia, gevestigd in een der lokalen van het armenhuis op Molenvliet, welke in de laatste tijden onder de doelmatige leiding stond van den onderwijzer Pattijn, is, sedert diens bevordering tot tweeden onderwijzer bij de eerste lagere school te Weltevreden, toevertrouwd aan den onderwijzer J. N. Vootneman, die tot dusver goed beantwoordt aan de van hem gekoesterde verwachting. Deze school telt thans 77 leerlingen.

Sedert de plaatsing in een ander vak van den hoofd-onderwijzer Olivier, is eene nieuwe regeling tot stand gebragt bij de twee lagere scholen te Weltevreden: aan het hoofd der eerste school is ter zijner vervanging nu gesteld de heer B. Andeweg en aan die der tweede school de heer W. Retgers, beide zeer verdienstelijke onderwijzers, die door deze bevordering een blijk ontvingen van goedkeuring en van vertrouwen. Op de eerste school zijn thans bescheiden de leerlingen der drie eerste klassen van het tarief van betaling, voorkomende in het *Indisch Staatsblad* van 1847, n°. 29, en op de tweede school de leerlingen der drie overige klassen van dat tarief. Op de eerste bevinden zich nu 83 leerlingen, op de tweede 140; eene verhouding welke ondersteld wordt, dat van lieverlede nog verbeterd zal worden door het bevorderen van den overgang van de tweede naar de eerste school. Eene soortgelijke verdeeling zal vermoedelijk ook voor Samarang noodig zijn, en in overweging worden genomen bij het regelen der belangen als tweede gouvernements-lagere school van de armenschool aldaar, welke krachtens een in dit jaar genomen gouvernements-besluit in meer regtstreeksche betrekking tot de hoofd-commissie van onderwijs gekomen is. De verdienstelijke eerste onderwijzer te Samarang J. Wilkens is voortdurend met lof en met veel vrucht werkzaam, en heeft aanspraak op het vertrouwen en de tevredenheid van de hoofdcommissie.

Dezer dagen is eene aanmerkelijke verbetering gebragt in het personeel van de twee aldaar gevestigde weeshuis-scholen, alsmede in de bezoldiging van dat personeel. Voor elk dier scholen is nu door het gouvernement toegestaan een eerste onderwijzer, genietende f 180, en een tweede onderwijzer, genietende f 130 's maands, benevens een ondermeester op f 75, en een kweekeling op f 25 's maands.

Voor Soerabaija is het bovenbedoeld denkbeeld van splitsing der leerlingen in toepassing gebragt bij de door het gouvernement dezer dagen geautoriseerde daarstelling van eene tweede school te dier plaatse. De eerste onderwijzer H. L. Rademaker, onlangs vereerd met den titel van hoofd-onderwijzer, geeft steeds blijken van onverflaauwden ijver voor de belangen van het schoolwezen. De onderwijzer H. W. C. de Roock is aan het hoofd der tweede school gesteld en bij de eerste school vervangen door den onderwijzer op Banda R. Sleeswijk Veenstra.

De particuliere schoolinrigtingen te Batavia van de heeren Verhulp te Weltevreden en Nortier op Molenvliet en van mevrouw M. C. Pattijn, geboren Brouwer, op het Koningsplein, houden zich goed staande en blijven zich onderscheiden door orde en doelmatig onderwijs.

Door de vestiging van mejufvrouw Rijke als institutrice te Batavia, was aan een twaalftal jonge dames uitmuntende gelegenheid gegeven tot het bekomen of tot voltooijing eener goede opvoeding. Zij heeft echter zich verpligt gezien om de hoop op een voldoend aantal élèves op te geven, en dien ten gevolge is deze inrigting, na een bestaan van slechts zes maanden, weder vervallen.

De te Rijswijk gevestigde Parapattan-weeshuis-school is steeds een sieraad van de hoofdplaats. Blijkens het daarvan onlangs in druk verschenen verslag, kunnen in dit gesticht 75 kinderen worden gehuisvest. Er bevinden er zich thans 56. Drie hadden het gesticht verlaten en waren geplaatst bij den geweermakers-winkel te Meester-Cornelis. Reeds vroeger waren sommigen bij het Zeewezen opgenomen en anderen tot letterzetters opgeleid. Er was gepoogd om ook plaatsingen te erlangen bij het kleedermakers-ambacht en bij modewinkels. Een der weezen was eene goed secondant geworden op de school van den heer Verhulp. Een paar meisjes hadden plaatsing gevonden in bekende huisgezinnen. Twee andere hadden goede huwelijken gesloten. Dertien jongens worden twee maal in de week door den heer Rijkmans onderwezen in het bespelen van verschillende blaas-instrumenten, waarvan men verwacht dat zij met den tijd, door het geven van onderwijs in de muziek, in staat zullen zijn om in hun onderhoud te voorzien, zoo als nu reeds te Samarang het geval is met een paar weezen uit het protestantsche weeshuis aldaar, die door den heer Rijkmans jr. gratis zijn opgeleid.

Over de regentesse, de weduwe Buddingh, en den onderwijzer G. Warnar, was de directie bij uitstek voldaan.

Het particulier onderwijs te Samarang en te Soerabaija is in vele opzigten bevredigend. Meerdere uitbreiding en verbetering komt allezins wenschelijk voor.

Te Salatiga onderscheidt zich het instituut van den heer Weijermans. Daar te dezer plaatse ruim vijftig kinderen worden aangetroffen, die, uit hoofde van onvermogen, van particulier onderwijs verstoken zijn, zal aan de regering de oprigting van een gouvernements-school worden voorgesteld.

Bij 's lands militaire-pupillen-corps te Kedong-Kebo genieten een honderdtal hier te lande geboren kinderen onderwijs en opleiding voor den militairen stand; eene inrigting welke, ofschoon eerst sedert een jaar in werking, veel belooft onder de uitmuntende leiding van den kapitein Meiss.

Ook bij den constructie-winkel te Soerabaija wordt gelegenheid tot opleiding in ambachten aangetroffen.

In hoever het eene erkende behoefte en uitvoerbaar is om op de drie hoofdplaatsen van Java een goed ingerigt middelbaar onderwijs tot stand te brengen, zal bij de hoofd-commissie een bepaald punt van overweging uitmaken, ter gelegenheid der beraadslagingen omtrent de herziening van de instructien voor het onderwijs.

Intusschen wordt alle zorg gewijd aan het lager onderwijs als voorname grondslag van middelen van bestaan voor de Indische jeugd.

Door de ingewilligde oprigting van scholen in de residentien Bantam, Kadoe, Baglen, en blijkens de *Javasche Courant* van den 29sten Augustus jl., te Buitenzorg, Kedirie en Probolingo, alsmede door het treffen eener overeenkomst met den particulieren onderwijzer van Essel, te Pattie, tot instandhouding zijner school aldaar, met toelating van gratis leerlingen, zullen thans al de residentien op Java van scholen voor het lager onderwijs voorzien zien, met uitzondering alleen van Krawang, Tjanjor, Banjoemaas, Madion en Patjitan, omdat zich daar te weinig schoolpligtige kinderen bevinden om de oprigting van scholen te wettigen; zijnde daartoe minstens een getal van twintig gevorderd; omtrent de tegenwoordige behoefte in sommige afdeelingen, zoo als Bankallang, Malang en Banjoewangie, zal een bepaald onderzoek worden ingesteld.

Op de buitenbezittingen treft men slechts op Banka en op de westkust van Borneo geene scholen aan.

Te Banjermassin, op Borneo's Zuidkust, is thans eene school opgerigt, en de onderwijzer Stoltenbach bereids derwaarts vertrokken.

Voor de school te Timor, welke sedert jaren gesloten is geweest, doch nu weder geopend is, werd onlangs als onderwijzer benoemd H. L. le Bruijn, zoon van wijlen den bekenden zendeling R. le Bruijn, die voorheen aan het onderwijs te Timor vele diensten heeft bewezen.

Voor de oprigting eener school te Palembang zal dezer dagen eene voordragt aan het gouvernement worden aangeboden.

Te Amboina is door het gouvernement een jaarlijksch subsidie toegestaan tot instandhouding en uitbreiding der weeshuis-school.

De onderwijzers H. Vedger Kuiper, onlangs uit Nederland aangekomen, en P. Jansen, thans te Sumanap, zijn aan het hoofd gesteld geworden der gouvernements-scholen te Makassar en te Benkoelen, ter vervanging der onderwijzers Beekman en van Heekeren, die, overeenkomstig hun verlangen, naar Batavia zijn overgeplaatst. De insgelijks uit Nederland aangekomen onderwijzer P. C. van Ghert is te Sumanap geplaatst.

De berigten van Banda, Ternate, Menado, Riouw en Benkoelen blijven gunstig. Naar de gouvernements-scholen te Padang en Makassar zijn onlangs ondermeesters gezonden, ter voorziening in de behoefte aldaar.

Het beginsel van beschaving en toezigt over de scholen der inlandsche christenen, door de hoofdcommissie van onderwijs, is, na opzettelijke overwegingen, door het gouvernement bekrachtigd; zulks is aan de betrokkene subcommissien medegedeeld.

Voortdurend wordt overigens de regel gevolgd, om Javaansche jongelingen uit den deftigen stand, ook op de gouvernements-lagere scholen

toe te laten, immers tot dat op Java zal zijn daargesteld de kweekschool van inlandsche onderwijzers, ten dienste der inlandsche scholen, bedoeld in het in de *Javasche Courant* van den 25sten April jl. opgenomen overzigt, en tot dat de voor die kweekschool uit Nederland ontboden hoofdonderwijzer zal zijn aangekomen.

Aan meerdere residenten is kennis gegeven, dat aan de regering middelen zullen kunnen worden voorgesteld, om in het onderwijs van inlanders voorloopig te voorzien. De residenten van Japara en Pasoeroean hebben die middelen voorgesteld: voor Japara zijn zij van gouvernementswege reeds bekrachtigd. Vele jonge lieden, zonen van inlandsche hoofden, worden voorts op de residentie-kantoren ter hunner opleiding toegelaten. Vergunningen tot het geven van onderwijs aan onchristenen, door daartoe bevoegde personen, kunnen wijders door de plaatselijke autoriteiten verleend worden, krachtens een speciaal besluit, desweges door de regering uitgevaardigd.

Door de mededeeling van dit een en ander wordt geenszins beweerd dat het onderwijs hier te lande nu op de vereischte hoogte is. De hiervoren bedoelde inspectie, en die welke in 1847 volbragt werd, heeft de overtuiging bevestigd dat over hetzelve een gestadig en zorgvol toezigt gebiedend wordt gevorderd. Dat toezigt moet, uit den aard der zaak, plaatselijk het krachtigst werken, en het is eene gelukkige opmerking, dat onderscheidene sub-commissien de zaak met welwillendheid behartigen en de onderwijzers ijverig ondersteunen in de hoogst gewigtige, doch moeijelijke taak, welke zij te volbrengen hebben."

Blijkens de bovengenoemde couranten waren de volgende beschikkingen genomen:

(*Javasche Courant van den 3den October.*)

bij het civiel departement:

benoemd: tot adsistent-resident van Grisseh, L. J. Jeekel, adsistent-resident voor de politie te Soerabija;

tot adsistent-resident voor de politie te Soerabaija, T. J. Willer, adsistent-resident te Modjokerto;

tot adsistent-resident te Modjokerto, A. D. Daendels, vroeger adsistent-resident te Anibal, thans met onbepaald verlof;

tot hoofd-commies op het bureau van den resident van Batavia, H. A. F. d'Ozy, thans eerste commies op dat bureau;

bij de directie der producten en civile magazijnen, tot tweeden commies, H. C. Humme, ambtenaar der 2de klasse, thans op wachtgeld;

tot derden commies, J. F. Eijzendoorn, thans eerste klerk;

tot klerken, B. C. Nolthenius en J. M. C. Degent;

tot onder-commies der 1ste klasse bij de recherche te Batavia, L. Meijer, thans onder-commies der 2de klasse;

tot klerk bij de afdeeling ordonnancering der generale directie van financien, E. H. Blotterman, vroeger bij die afdeeling werkzaam, en onlangs van verlof uit Nederland teruggekeerd;

tot klerk bij den haven- en pakhuismeester, tevens ontvanger der inkomende en uitgaande regten, te Muntok (eiland Banka), J. F. den Dekker, thans met de waarneming dier betrekking belast, laatst klerk bij den administrateur te Tobaly;

eervol uit 's lands dienst ontslagen, onder toekenning van pensioen, de gewezen opziener bij het thans ingetrokken munt-etablissement te Batavia, M. Bittorff, en

de gewezen klerk op het residentie-kantoor te Bezoekie, A. A. Abels;

bij het militair departement:

op verzoek eervol uit Zijner Majesteits militaire dienst onslagen, onder toekenning van pensioen, de kapitein der infanterie J. de Graaff, met vergunning, om de activiteits-uniform van het wapen der infanterie te blijven dragen;

toegestaan, aan den gepensionneerden majoor der artillerie P. Steudel, om de activiteits-uniform van dat wapen te blijven dragen;

(*Javasche Courant van den 6den October.*)

bij het civiel departement:

benoemd, tot eersten commies op het bureau van den resident van Batavia, F. J. van Deinse, ambtenaar der 2de klasse, thans gesteld ter beschikking van den resident van Soerakarta;

(*Javasche Courant van den 10den October.*)

bij het civiel departement:

benoemd: tot leden der sub-commissie van onderwijs: te Amboina, de predikant bij de protestantsche gemeente, J. R. Kam;

te Menado, de secretaris der residentie, E. Douwes Dekker;

te Banjermassin, de zout-verkoop-pakhuismeester, G. Hoijaards;

eervol ontheven als leden der sub-commissie van onderwijs:

op verzoek, te Amboina, J. A. Hoorn, en

te Makassar, J. H. Grave;

wegens vertrek, te Menado, H. D. A. van der Goes, en

te Banjermassin, H. N. van Ingen;

bij het militair departement:

goedgekeurd dat door het militair departement zijn overgeplaatst, bij de infanterie:

bij het 2de bataillon, de kapitein N. Guillaume, van dat wapen, tijdelijk overgeplaatst bij het corps sapeurs;

bij het 4de bataillon, de 2de luitenant, M. F. Smets, van het 13de bataillon;

bij het 5de bataillon, de kapitein, jhr. D. M. Gevers, van het 13de bataillon;

bij het 6de bataillon, de kapitein E. C. S. van de Kasteele, van het garnizoens-bataillon ter Sumatra's Westkust;

bij het 8ste bataillon, de kapitein, J. Metz, van het 14de bataillon;

bij het 10de bataillon, de 1ste luitenant, H. A. Steenmeijer, van het 13de bataillon;

bij het 13de bataillon: de 2de luitenants C. Ravesteijn, van de 1ste afdeeling depôt, en C. J. Kaiser, van het 14de bataillon;

de 1ste luitenants, J. P. Kirsch en B. Barneveld, van het 4de en 14de bataillon, en A. J. A. Oudenampsen, van de 3de afdeeling depôt;

bij het garnizoens-bataillon op Sumatra's Westkust; de kapitein, J. S. Koster, en

de 2de luitenant J. M. Bruijn, beiden van het 6de bataillon;

bij de 1ste afdeeling depôt, de 1ste luitenant L. J. W. van Rouveroy, van het 13de bataillon;

tijdelijk bij het corps sapeurs, de 2de luitenant L. G. C. van Oijen, van het 5de bataillon;

(*Javasche Courant van den 13den October.*)

bij het civiel departement:

benoemd: tot lid van het hoog militair geregtshof van Nederlandsch Indie, mr. P. A. Schill, raadsheer in het hooggeregtshof van Nederlandsch Indie;

tot 2den commies bij de algemeene rekenkamer, B. P. Barends, laatst secretaris en boekhouder bij het marine-departement te Soerabaija, thans op wachtgeld;

tot onder-constructeur bij het marine-etablissement op het eiland Onrust, W. L. K. Nering Bögel, bij Koninklijk besluit van 9 Januarij 1846, n°. 97, benoemd tot onder-constructeur bij de marine-werven in Nederlandsch Indie, thans tijdelijk toegevoegd bij de werkzaamheden voor de inmontering van het drijvend droogdok te Soerabaija;

eervol ontheven, mr. J. O. Wijnmalen, benoemd vice-president van het hooggeregtshof van Nederlandsch Indie, van de verdere vervulling der betrekking van lid van het hoog militair geregtshof van Nederlandsch Indie;

bij den barissan van Madura:

benoemd: tot 1sten luitenant der pionniers, de 2de luitenant Radhen Soero Natpodo, en

tot 2den luitenant der pionniers, de sergeant-majoor Djoerang Pattie;

geplaatst, bij de civiele en militaire geneeskundige dienst te Kedirie: de officier van gezondheid der 2de klasse, A. Akkenaar, thans te Sumanap;

te Sumanap, de officier van gezondheid der 2de klasse, C. Loeffler, thans te Beliling;

bij het militair departement:

op verzoek eervol uit Zijner Majesteits dienst ontslagen, de 2de luitenant der infanterie O. von Kessel;

(*Javasche Courant van den 17den October.*)

bij het civiel departement:

admissie verleend: aan mr. J. J. Delbaere, als advocaat en procureur bij den raad van justitie te Samarang;

aan A. P. F. de Seijff, thans procureur bij den raad van justitie te Soerabaija, als procureur bij den raad van justitie te Samarang;

benoemd: tot secretaris en thesaurier van de commissie tot ondersteuning van behoeftige christenen in de Bataviasche afdeeling, H. A. van Barthold, eerste commies op het residentie-kantoor te Batavia;

tot secretaris en thesaurier van de commissie, belast met het beheer der begraafplaats van Christen-lijken te Batavia, P. A. Gijsbers, tweede commies op het residentie-kantoor te Batavia;

ontheven: eervol, de ambtenaar G. H. Fleur, van de verdere vervulling van de betrekking van controleur der 2de klasse, belast met het gezag te Croë (Benkoelen);

eervol, uit hoofde van vertrek, de heer J. A. Hoofsteeder, van de verdere vervulling der betrekkingen van secretaris en thesaurier van de commissie tot ondersteuning van behoeftige Christenen in de Bataviasche afdeeling, en van secretaris en thesaurier van de commissie, belast met het beheer der begraafplaats van Christen-lijken te Batavia, onder dankbetuiging voor de door hem in die betrekkingen bewezene diensten;

bij het militair departement:

benoemd, tot adjudant bij het 5de bataillon infanterie, de 2de luitenant H. A. Termijtelen, van dat corps;

op verzoek eervol ontslagen: de 1ste luitenant der infanterie, C. P. de Neve, uit de betrekking van adjudant bij het 5de bataillon, zijnde hij tijdelijk overgeplaatst bij het corps sapeurs, en

de 2de luitenant der infanterie W. Berjerinck, als waarnemend adjunct bij den generalen staf, zijnde hij voorts overgeplaatst bij het 10de bataillon infanterie;

(*Javasche Courant van den 20sten October.*)

bij het civiel departement:

aangesteld, tot makelaar te Batavia, de heer J. W. Beijnen;

benoemd, tot klerken op het residentie-kantoor te Pattie (residentie Japara), J. W. Samuels en J. C. van den Worm;

bij het militair departement:

op verzoek eervol uit Zijner Majesteits militaire dienst ontslagen, onder toekenning van pensioen, de kapitein der infanterie J. G. Levingston;

(*Javasche Courant van den 24sten October.*)

voorloopig opgedragen aan den luitenant ter zee der 2de klasse van de Nederlandsche marine E. H. Boom, behoord hebbende tot de voormalige koloniale marine in Oost-Indie, de waarneming der betrekking van administrateur bij het maritiem etablissement op het eiland Onrust;

bevorderd tot luitenant-kolonel bij het wapen der artillerie, de majoor W. A. Kuijck, zijnde hem opgedragen de betrekking van kommandant der artillerie in de tweede militaire afdeeling;

benoemd tot kommandant der artillerie in de derde militaire afdeeling, de majoor C. H. G. Steuerwald, thans tijdelijk belast met het kommandement van het personeel der artillerie in de eerste militaire afdeeling;

voorts is aanteekening gehouden, dat aan den majoor J. B. P. Osten alsnu wordt opgedragen het volledig kommandement der artillerie in de eerste militaire afdeeling;

een tweejarig verlof naar Nederland verleend, aan den 2den luitenant der infanterie H. W. van Dijen;

(*Javasche Courant van den 27sten October.*)

bij het civiel departement:

bepaald: dat de adsistent-resident en magistraat te Makassar, D. F. Schaap, zich naar Batavia zal begeven, ten einde aldaar zijne nadere bestemming af te wachten;

dat de havenmeester te Makassar, W. de Vah, tijdelijk met de waarneming der betrekking van magistraat aldaar zal zijn belast, tot dat daarin door de Regering anders zal zijn voorzien;

benoemd bij het boschwezen: tot adsistenten der 1ste klasse, J. Mollier en F. Nennich;

tot adsistent der 3de klasse, H. Balzar;

tot zoutverkoop-pakhuismeester te Bangkallan (eiland Madura), A. L. Rosenquist, thans klerk bij den adsistent-resident van Madura;

tot opziener der 3de klasse bij den waterstaat en 's lands gebouwen te Makassar, J. G. Staal, thans die betrekking waarnemende;

bij het militair departement:

benoemd, tot spijsverzorger bij het militair hospitaal te Willem I (militair ambtenaar der 3de klasse), S. Abraham, thans hospitaalmeester der 2de klasse bij het garnizoens-hospitaal te Ngawie;

overgeplaatst: de 1ste commies L. le Ducq, van het militair hospitaal te Willem I bij dat te Samarang;

als 1sten commies bij het militair hospitaal te Willem I, R. Klenke, thans spijsverzorger bij hetzelve;

de 2de commies en magazijnmeester, G. Dumas, van het militair hospitaal te Willem I bij dat te Weltevreden;

de 2de commies en magazijnmeester F. Hedderich, van het militair hospitaal te Weltevreden bij dat te Willem I;

een tweejarig verlof naar Nederland verleend, aan den 1sten commies

bij het hospitaal te Weltevreden (militair ambtenaar der 3de klasse) C. S. Backerus.

Met dit nommer der *Staats-Courant* wordt verzonden vel 37 der *Bijlagen* van het Bijblad II, behelzende het algemeen verslag der Commissie van Rapporteurs voor de ontwerpen van wet tot heffing van provinciale belastingen over het dienstjaar 1850, vergezeld van zevenjewijzigde wets-ontwerpen; alsmede de memorie van beantwoording van het verslag der Commissie van Rapporteurs voor het wets-ontwerp tot regeling der ontvangsten en uitgaven van het Pensioenfonds voor Burgerlijke Ambtenaren.

De Rhijnhoogte te Keulen was den 20sten December 17 voet 6 duim.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

TURKIJE.

De Brusselsche *Indépendance* geeft een schrijven uit Konstantinopel van den 15den dezer, waarin van eene vereffening van het geschil nopens de Poolsche vlugtelingen nog geen gewag gemaakt en op nieuw gezegd wordt, dat men vóór de ontvangst van het besluit van Rusland op het ... der Porte geene verandering in den stand van dat vraagstuk te gemoet ziet. Daarentegen spreekt dit berigt van eene nieuwe moeijelijkheid welke tusschen Rusland en de Porte zou ontstaan zijn, ter zake van de bezettingen in de Donau-vorstendommen. Bij het tractaat van Balta Liman was bepaald, dat na het herstel van de rust in Hongarije, Rusland en de Porte hunne troepen in de genoemde gewesten ieder tot op 10,000 man zouden verminderen. Terwijl de Porte aan die bepaling heeft voldaan, zijn in de vorstendommen nog steeds ruim 30,000 man Russen blijven staan; waartegen van de Turksche zijde reeds vertoogen waren gedaan. Thans zou door den heer von Titoff aan de Porte eene nota van den graaf von Nesselrode medegedeeld zijn, waarin, onder betuiging van leedwezen over de vermindering der Turksche troepen in Moldavie en Wallachije, verklaard zou worden dat Rusland aan de bepalingen van voormelde overeenkomst niet kon voldoen, dan nadat de zaak der vlugtelingen afgedaan en de diplomatieke betrekkingen geregeld wederom aangeknoopt zouden zijn. » Het is blijkbaar, zegt het berigt, dat Rusland op die wijze concessien met opzigt tot het vraagstuk der vlugtelingen zoekt te verkrijgen; men is echter alhier van oordeel dat het dit doel niet zal bereiken, en dat de Porte de beide quaestien afgezonderd van elkander zal blijven behandelen, waarin zij ongetwijfeld bij Engeland en Frankrijk ondersteuning zal vinden."

ITALIE.

De heden ontvangen berigten uit Rome melden, dat de stellingen die de Spaansche troepen tot dusverre in den Kerkelijken Staat hadden ingenomen, na hun vertrek door Oostenrijksche troepen zullen bezet worden, welke tot dat einde reeds in aantogt waren. Het vertrek der Spanjaarden uit Spoleto was vertraagd geworden door vrij ernstige onlusten, welke aldaar ter zake van de weder-invoering der belasting op het gemaal uitgebarsten zijn en zich over geheel Umbrie uitgestrekt hebben. In de door Fransche troepen bezette plaatsen hebben dezen de vernieuwde heffing dier belasting doen staken, ten einde de rust te bewaren.

— Bij de verkiezingen in Sardinie is de heer Mamiani, gewezen voorzitter van den Romeinschen ministerraad, te Genua tot afgevaardigde benoemd. Het gouvernement heeft echter zijne intrede in de kamer, waar men verwachtte dat hij zich aan het hoofd der oppositie zou plaatsen, onmogelijk gemaakt, door hem de vereischte brieven van naturalisatie te weigeren. Naar luid van bijzondere berigten uit Turijn zou het ministerie in dezen niet zoo zeer naar eigen inzigten gehandeld dan wel toegegeven hebben aan den aandrang van een aantal nieuw benoemde afgevaardigden der meerderheid, en meende men over het geheel dat de bewindslieden, wier liberaal-constitutionnele denkwijs bekend was, evenveel moeite zouden hebben om aan de reactionnaire pogingen der nieuwe meerderheid perk te stellen, als zij ondervonden hadden om aan de revolutionnaire bedoelingen der onlangs ontbonden kamer weerstand te bieden.

DUITSCHLAND.

Van eene ministeriele zijde wordt uit Berlijn onder dagteekening van den 18den dezer gemeld:

» De vrees voor eene botsing tusschen de regeringen van Weenen en Berlijn ter zake van het te Erfurt bijeengeroepen parlement, kan zoo goed als geweken geacht worden. Eigenlijk kon de vrees voor zoodanig conflict ook te naauwernood uit de bewoordingen van het laatste protest der Oostenrijksche regering ontstaan. Ofschoon Oostenrijk zich tegen de bijeenroeping eener volksvertegenwoordiging uit de verbonden Staten, als strijdig met de verdragen van 1815, verklaart; reeds bij voorraad de geldigheid van de besluiten dier vergadering betwist, en een bepaald protest indient voor het geval dat men beproelen mogt den Bondsstaat, als Duitsch rijk, voor het oude bondgenootschap in de plaats te stellen, — zoo werd toch van de mogelijkheid eener gewapende tusschenkomst alleen gewag gemaakt voor het geval, dat de bijeenroeping van het parlement het behoud der rust en orde in het gebied van den Duitschen Bond in gevaar mogt brengen.

» Wat dit laatste betreft, kon de Pruissische regering volstaan met in het, naar wij vernemen, reeds afgezonden antwoord, te doen opmerken dat, bijaldien er in de naaste toekomst eenig gevaar voor de rust en orde in Duitschland te vreezen mogt zijn, hetzelve den voornaamsten oorsprong zou ontleenen uit het niet-bevredigen van den wensch der Duitsche natie naar eene naauwere vereeniging der verschillende Staten met elkander, en dat in dit opzigt juist de bijeenroeping van het parlement berekend scheen te zijn om die gevaren te voorkomen, en niet om op nieuw te voorschijn te roepen. Dat deze wijze van beschouwen de juiste is, kan uit de houding der demokratie met zekerheid afgeleid worden, daar het besluit van deze om aan de verkiezingen voor het volkshuis van den Erfurter rijksdag geen deel te nemen, alleen kan berusten op het ... uitzigt, dat van dit parlement voor de plannen der demokratie geen heil te verwachten is; gelijk dan ook Pruissen in het algemeen de bitterste tegenstanders zijner Duitsche politiek juist in de demokraten van alle Duitsche landen gevonden heeft.

» Voor zooveel het protest der Oostenrijksche regering betrekking heeft tot de vermeende schending der verdragen van 1815 en van het bestaande bondgenootschappelijke regt, heeft de Pruissische regering haar reeds menigmalen kenbaar gemaakt gevoelen omtrent dat regt slechts behoeven te herhalen; te herhalen dat, zelfs bijaldien de geheele oude bondsinrigting nog regtens bestond, de afzonderlijke regeringen toch volgens art. XI der bonds-acte en art. III der Weener slot-acte bevoegd waren om, onverschillig in welken vorm zij zulks ook mogten verkiezen, in een nauwer verbond te vereenigen, zoolang op het doel van het bondgenootschap en de daaruit voortvloeiende pligten en regten geen inbreuk gemaakt werd; dat zelfs volgens de oude bondswetten eene toestemming der gezamenlijke Duitsche regeringen in zoodanig geval, volgens art. XVI der Weener slot-acte op zijn hoogst dan alleen vereischt zoude worden, indien er quaestie was van eene verandering in de verbinding der stemmen in het bondgenootschap; — dat in het bovengemeld regt zelfs volgens de oude bondsinrigting onbetwistbaar was; dat men veel te minder aan eenigen twijfel onderhevig kon zijn, nadat die oude bondsinrigting met algemeene toestemming langs ... niet meer ... opgeheven was, ... het bondgenootschap ... eene nieuwe ... het tot stand komen eener gelukkige organisatie van het gemeenschappelijke bondgenootschap niet anders dan bevorderd en gemakkelijk gemaakt kon worden, wanneer een deel der Duitsche Staten zich vooraf met elkander omtrent eene naauwere onderlinge betrekking mogt hebben verstaan, waardoor het aantal der uiteenloopende gezindheden, die groote hinderpaal eener waarachtige vereeniging, zoo aanmerkelijk zou verminderen.

» Meer is van de zijde der Pruissische regering niet noodig geweest, om het protest van Oostenrijk, te wederleggen; en van de loyale denkwijze van het Oostenrijksche kabinet mag men verwachten, dat het de door Pruissen aangevoerde regtsgronden niet langer zal weigeren te erkennen; en in allen gevalle inzien zal, dat het beste middel om den geest en de strekking der verdragen van 1815 en de oude vriendschappelijke betrekkingen der bondsleden tot elkander te handhaven, daarin gelegen is, dat men zich vreedzaam met elkander tracht te verstaan."

— Uit dezelfde bron ontleenen wij de volgende mededeeling aangaande de onderhandelingen over den vrede met Denemarken:

» Een Oostenrijksch ministerieel blad beweert dat de Pruissische leden der bonds-commissie naar Frankfort vertrokken zijn met den last, om de vredesonderhandelingen met Denemarken als eene taak der nieuwe bondscommissie op te vatten, en dat alleen de Deensche regering genegen scheen te zijn om over den vrede en derzelfs hoofdvoorwaarden eenzijdig met Pruissen te onderhandelen. Deze bewering is onjuist. Het is nooit de bedoeling van Pruissen geweest, de vredesonderhandelingen uit zijne handen te geven, en het allerminst ze te laten overgaan op eene commissie, die volstrekt incompetent is om een vredestractaat te sluiten, vermits aan haar, gelijk men weet, alleen de bevoegdheid van den engeren raad der voormalige bondsvergadering opgedragen is."

SPANJE.

De kamer van afgevaardigden heeft ... houden met ... der staatsschuld, en met 100 tegen 33 stemmen besloten dat voorstel niet in overweging te nemen, en de voordragt van het door het gouvernement te dier zake toegezegde ontwerp van wet af te wachten. Ten aanzien van die voordragt heeft de minister van finantien, die zich ten sterkste tegen het voorstel van den heer Silva verklaarde, de verzekering gegeven dat het gouvernement zich onafgebroken met dit onderwerp bezig hield, en zijne voorstellen aan het congres zou doen, zoodra het mogelijk was alle te dien opzigte gedane beloften te vervullen; dat hij minister echter voor het tegenwoordige geenerlei inlichting kon geven aangaande den aard en de strekking dier voorstellen, en dat deswege de stiptste geheimhouding zou worden in acht genomen tot op het oogenblik, dat zij aan de vergadering wierden ingediend; kunnende hij intusschen nu reeds verzekeren, dat het gouvernement naauwgezet acht zou slaan op de regten der schuldeischers en op de mogelijkheid om de nieuwe jegens hen aan te gane verbindtenissen gestand te doen.

BEURS-BERIGTEN.

Parijs 19 December: 5 pcts. renten fr. 91.75; 3 pcts. idem fr. 55...

Londen 18 December: 3 pcts gecons. 96¾; 4 pcts Ned. werk. ... 85; idem 2½ pcts. 56⅛; Spaansche 3 pcts. schuld 38⅛.

ADVERTENTIE.

MINISTERIE VAN OORLOG.

Eerste Fortificatie-Inspectie.

OPENBARE AANBESTEDING.

Ingevolge magtiging en onder nadere goedkeuring van Zijne Excellentie den Heer Minister van Oorlog, zal door den Kolonel D. Bos, Inspecteur der voornoemde Inspectie of, bij zijne afwezendheid, door den aldaar aanwezenden Ingenieur te Naarden, ... openbaar worden aanbesteed:

Het veranderen van den Hoofd... te Naarden, en het verbeteren van de Bevestiging van het Ron...

Deze Aanbesteding zal plaats hebben op Maandag den 24sten December 1849, des middags ten twaalf ure, ten huize van J. Jurissen, in het Logement het Amsterdamsche Heerenhuis, te Naarden, alwaar het Bestek vier dagen te voren ter lezing en inzage zal liggen; kunnende inmiddels nader onderrigt worden verkregen bij den Eerst-aanwezenden Ingenieur te Naarden.

De Kolonel-Inspecteur voornoemd,
Bos.

TE 's GRAVENHAGE, TER ALGEMEENE LANDS-DRUKKERIJ.